

IRODALOM.

Dr. Katona Gábor: A váltójog kézikönyve. Grill Károly könyvkiadó vállalata kiadása. 1934. (419 oldal). Minden törvényre áll többé-kevésbé Groschmid mondása a fiumei törvényes gyakorlatról, hogy idővel tulajdonképen már nem közvetlenül a törvény betűje a jogforrás, hanem a törvényes gyakorlat, mely a törvénynek szövegéből és a reá rakódott bírói gyakorlatból keverődik össze egységes egészzé. Áll ez még inkább olyan régi törvényről, mint a mi váltótörvényünk, melyhez már felszázados gyakorlat kapcsolódik, észrevétlenül lassan kikezdve, átfórmálva a megváltozott időhöz és viszonyokhoz képest a törvény eredeti szövegét. Ezért fontos az időnként megjelenő jó kommentár, mely az élő törvényt tárja a gyakorlati jogász elé a törvény holt, különböző értelmezésekre alkalmas szövegével szemben. Egy jó kommentár sokszor szinte jogforrás lesz, mert úgy a bíró, mint az ügyvéd annak alapján dönti el a felmerülő kérdéseket.

Annak idején dr. Fabinyi Tihamérnak a Magánjogi döntvénytárban megjelenő Örökjogáról írva, azt mintaszerű kommentárnak mondtam és ott néhány szóval kiemeltem a jó kommentár tulajdonságait. Katona Gábor váltójogi kézikönyve ilyen jó kommentár, mely az élő jogot elméleti alapon, de soha sem az elmélet útvesztőibe tévedve, gyakorlati céllal híven adja vissza és az egyes vitás esetekben a gyakorlati jogásznak gyors és biztos tájékoztatást ad. A törvény minden szakasza után rövid összefoglaló magyarázat következik, mely a szakasznak a gyakorlat által kiképzett magyarázatát adja és mintegy bevezetésül szolgál az azt követő bőséges és az újabb határozatokra súlyt fektető bírói elvi döntések gyűjteményéhez. Maguk a döntések a fontosabb szakaszoknál vezérszavakkal vannak csoportosítva, úgy hogy a gyakorlati jogász a döntések erdejében mindjárt eligazodik, hogy hol találja az őt érdeklő gyakorlatot, anélkül, hogy a szakasz teljes gyakorlatát át kellene néznie. Ahol fontosabb elméleti felfogások és nézőpontok állnak szemben, ott az összefoglaló bevezetés egészen kis jogi értekezéssé alakul át, de szerző itt sem téveszti szem elől célját és az ellenkező álláspontok ismertetése és rövid bírálata után gyakorlati érvekkel alátámasztva, közli a szerző véleményét.

Az elméleti szabatosság és a gyakorlati kezelhetőség összeegyeztetésének érdekes példája pl. mindjárt a törvény 1. §-ával kapcsolatban a szenvedő váltóképességről szóló fejtegetése. Megállapítja, hogy ez a törvényes kifejezés mást takar, mint amit mond. Tulajdonképen a váltójogi cselekvőképesség fogalma rejtőzik mögötte, az a képesség, hogy valaki saját cselekményével váltójogilag lekötéltezheti magát. De mindjárt hozzáteszi, hogy ezentúl mégis a nem szabatos törvényes műkifejezést fogja használni, mert a gyakorlati kezelhetőségnek ez felel meg.

Már teljesen jogi értekezésszerű a törvény 87. §-ával kapcsolatosan az elévülés megszakadásáról és nyugvásáról szóló,

valamint a 91. §-al összefüggésben a váltójogi egyetemlegességnek a váltónyilatkozatok önállóságához való viszonyáról szóló fejtegetései. A megfelelő irodalom és az ellenkező nézetek ismeretése után úgy dönti el a kérdést, hogy a 91. §-ban foglalt rendelkezés egyetemlegességet állapít meg a váltójogi kötelezettek közt, de ez az egyetemlegesség csak addig érvényesülhet, amíg azt a váltónyilatkozatok önállóságának bizonyos tekintetben ellentétes nézőpontja megengedi. E kérdéstről igen érdekes tartalmú viták folytak, szerintem szerző nézete úgy az elméleti, mint a gyakorlati követelményeknek megfelel. Mivel kétségtelenül sok esetben az egyetemlegesség jogi kategóriája a váltókötelezettek viszonyaira is alkalmazható, egyetemlegességnek mondható a 91. §. rendelkezése a váltóhitelező és a váltókötelezettek viszonyában és ezen nem változtat az, hogy a váltónyilatkozatok önállósága elvénél fogva az egyetemlegesség szabályai a maguk teljességükben alkalmazást nem nyerhetnek.

A váltótörvény 37. §-ával kapcsolatban (fizetési árfolyam) a belföldi és külföldi valuták árfolyamának ingadozása folytán ellentétes bírói döntések és élénk irodalmi viták fejlődtek ki, egyszer a lejáratkori, egyszer a tényleges fizetési árfolyam elmélete volt a győztes. Szerző a gyakorlati jogász közvetlenségével és őszinteségével az ellentétes gyakorlat ismertetése után kifejti, hogy a nézetek változását tulajdonképpen e szakasztól idegen valorizációs problémák idézték elő. A bőséges gyakorlati döntvényanyagból külön is ki kell emelnünk a fontos 92. §-nál (váltókifogások) a csoportosítás észszerűségét, áttekinthetőségét, az anyag gazdagságát.

Ha még ehhez hozzáteesszük, hogy a könyvet részletes betűrendes tárgymutató teszi kezelhetővé, úgy a bíráló megállapíthatja, hogy a szerző hasznos, érdemes, derék munkát végzett.

Ifj. dr. Szigeti László.

Gazdasági lehetetlenülés a bérleti jogban. Irta: dr. Halom István.

Fenti címmel a szerző érdekes összeállítást adja a gazdasági lehetetlenülés bírói gyakorlatban való kifejlődésének. Úgyesen csoportosítja az anyagot. Kutatja a gazdasági lehetetlenülés tényálladási elemeit a bérleti jogban és ilyenek gyanánt elsősorban a hosszabb időre szóló bérszerződés, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyensúlyának felbomlását és a szerződési kockázatot jelentősen meghaladó értékcsökkenést jelöli meg. A gazdasági lehetetlenülés jogi természetének boncolásánál a szerző rámutat arra a fejlődésmenetre, hogy miként helyeződött át a súlypont a lehetetlenülésnek a gazdasági viszonyokban megalapozott kiterjesztéséről az érdekvédelem szempontjára, vagyis arra a szempontra, hogy a kötelelem teljesítése az adóst vagyoni romlásba döntené. Magábanvéve ugyanis a teljesítés lehetetlenné válása független attól a visszahatástól, amit a teljesítés az adós vagyoni helyzetére gyakorolna. A kapcsolatot a kettő között csak a gazdasági lehetetlenülés fogalmának felmerülése hozta létre. A kérdésnek czeu-